

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

การศึกษาปัญหาและแนวทางการปรับปรุงการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ปีการศึกษา 2548 จำนวน 332 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น จำนวน 3 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 ปัญหาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ทั้ง 7 ด้าน คือ ด้านการเตรียมความพร้อมก่อนจัดทำหลักสูตร ด้านการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตร ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการกำกับการนิเทศ ติดตาม ด้านการประเมินการใช้หลักสูตร และด้านการพัฒนาหลักสูตรเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 7 ด้านดังกล่าวข้างต้น เป็นลักษณะปลายเปิด การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ศึกษาได้จัดส่งแบบสอบถามและรับแบบสอบถามด้วยตนเอง ซึ่งแบบสอบถามที่ส่งไปจำนวน 350 ฉบับ ได้รับคืน 332 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 94.86

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความถี่นำเสนอในรูปตารางและบรรยายประกอบ

สรุปผลการวิจัย

1. ปัญหาและแนวทางการปรับปรุงการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน

1.1 ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นว่า การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 7 ด้านมีสภาพปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีสภาพปัญหาเรียงตามลำดับ คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการเตรียมความพร้อมก่อนจัดทำหลักสูตร ด้านการนำหลักสูตรไปใช้หลักสูตร ด้านการประเมินการใช้หลักสูตร ด้านการกำกับ นิเทศ ติดตาม ด้านการจัดทำสาระหลักสูตร และด้านการวางแผนการใช้หลักสูตร

1.2 ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นว่า ด้านการเตรียมความพร้อมก่อนจัดทำหลักสูตร โดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่ากิจกรรมอื่น 3 ลำดับแรก คือ การจัดเตรียมงบประมาณหรือปัจจัยสนับสนุนอื่น ๆ เพื่อจัดทำหลักสูตร การศึกษาถึงสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนร่วมกับชุมชน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และการพัฒนาบุคลากรเพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำและการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

1.3 ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นว่า ด้านการจัดทำสาระหลักสูตร โดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่ากิจกรรมอื่น 3 ลำดับแรก คือ การศึกษาวิเคราะห์เพื่อแยกแยะข้อมูล แต่ละประเภท เพื่อนำมาใช้ในการจัดทำหลักสูตร การบูรณาการเทคนิคการสอนและกระบวนการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ทั้งภายในสาระเดียวกันและข้ามสาระมาไว้ในขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการกำหนดควิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ตามสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของผู้เรียนและชุมชนอย่างแท้จริง

1.4 ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นว่า ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่ากิจกรรมอื่น 3 ลำดับแรก คือ การจัดหาหรือจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในและนอกสถานศึกษา การจัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้ สำหรับการศึกษาค้นคว้า ของผู้เรียน และสำหรับเสริมความรู้ของครูผู้สอน และการสร้างสภาพแวดล้อมให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน

1.5 ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นว่า ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ โดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่ากิจกรรมอื่น 3 ลำดับแรก คือ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ให้แก่ผู้เรียน ผู้บริหารได้สนับสนุนด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนแก่ครูผู้สอนได้อย่างเหมาะสม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นทั้งการพัฒนาด้านร่างกาย ด้านสติปัญญาของผู้เรียน การนำทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนจริง และจัดครูสอนโดยคำนึงถึงความรู้ ความสามารถ ความถนัด และความเหมาะสมของครูแต่ละคน

1.6 ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นว่า ด้านการกำกับ นิเทศติดตาม การใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่ากิจกรรมอื่น 3 ลำดับแรก คือ ได้เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ กำกับ นิเทศ ติดตาม การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ผู้บริหารมีการสร้างแรงจูงใจ กำกับให้ครูผู้สอนนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างแท้จริง และมีโครงสร้างการนิเทศการสอนอย่างชัดเจน

1.7 ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นว่า ด้านการประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่ากิจกรรมอื่น เรียงตาม ลำดับ คือ ได้เปิดโอกาสให้ชุมชน/ผู้ปกครอง/คณะกรรมการสถานศึกษาได้แสดงความคิดเห็นต่อการนำหลักสูตรไปใช้อย่างตรงไปตรงมา ได้เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้สะท้อนความคิดเห็นต่อการนำหลักสูตรไปใช้อย่างตรงไปตรงมา และได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดเห็นต่อนเนื้อหาและการนำหลักสูตรไปใช้อย่างตรงไปตรงมา

1.8 ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตร โดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า โรงเรียนได้รวบรวมและนำข้อคิดเห็นของครูผู้สอน ผู้เรียน ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษามาใช้เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาจริง และโรงเรียนได้นำข้อคิดเห็นต่างๆจากผู้เกี่ยวข้องมาใช้เป็นฐานในการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสถานการณ์จริง

2. ปัญหาและแนวทางการปรับปรุงการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน จำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน

2.1 ผู้บริหารมีความเห็นว่า การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 7 ด้านมีสภาพปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และมีสภาพปัญหาเรียงตามลำดับ คือ ด้านการประเมิน

การใช้หลักสูตร ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการเตรียมความพร้อมก่อนจัดทำหลักสูตร ด้านการกำกับ นิเทศ ติดตาม ด้านการนำหลักสูตรไปใช้หลักสูตร ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตร และด้านการจัดทำสาระหลักสูตร

2.2 ครูผู้สอนมีความเห็นว่า การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 7 ด้านมีสภาพปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีสภาพปัญหาเรียงตามลำดับ คือ ด้านการจัดทำสาระหลักสูตร ด้านการนำหลักสูตรไปใช้หลักสูตร ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการกำกับ นิเทศ ติดตาม ด้านการประเมินการใช้หลักสูตร ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตร และ ด้านการเตรียมความพร้อมก่อนจัดทำหลักสูตร

2.3 ผู้บริหารมีความเห็นว่า ด้านการเตรียมความพร้อมก่อนจัดทำหลักสูตร โดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่ากิจกรรมอื่น 3 ลำดับแรก คือ การสำรวจสภาพแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และสิ่งสนับสนุนอื่น ๆ ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนทั้งในและนอกโรงเรียน การศึกษาสาระสำคัญต่าง ๆ ของหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และการศึกษาถึงสภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนร่วมกับชุมชนและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.4 ครูผู้สอนมีความเห็นว่า ด้านการเตรียมความพร้อมก่อนจัดทำหลักสูตร โดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่ากิจกรรมอื่น 3 ลำดับแรก คือ การสำรวจสภาพแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และสิ่งสนับสนุนอื่น ๆ ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนทั้งในและนอกโรงเรียน การสำรวจข้อมูลหรือจัดเก็บข้อมูลจำนวนนักเรียน และการสำรวจและจัดเก็บข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

2.5 ผู้บริหารมีความเห็นว่า ด้านการจัดทำสาระหลักสูตร โดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่ากิจกรรมอื่น 3 ลำดับแรก คือ การกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนจากสภาพปัญหาตามความต้องการหรือความจำเป็นของชุมชนและท้องถิ่น การกำหนดสัดส่วนระหว่างหลักสูตรแกนกลางกับสาระที่เลือก (หลักสูตรท้องถิ่น) ได้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น และการศึกษาวิเคราะห์เพื่อแยกแยะข้อมูล แต่ละประเภทเพื่อนำมาใช้ในการจัดทำหลักสูตร

2.6 ครูผู้สอนมีความเห็นว่า ด้านการจัดทำสาระหลักสูตร โดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่ากิจกรรมอื่น 3 ลำดับแรก คือ การนำวัสดุที่มีในท้องถิ่นมาผลิต / ประยุกต์ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ การกำหนด

สัดส่วนระหว่างหลักสูตรแกนกลางกับสาระที่เลือก (หลักสูตรท้องถิ่น) ได้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น การกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนจากสภาพปัญหาตามความต้องการ หรือความจำเป็นของชุมชนและท้องถิ่น และการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ตามสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของผู้เรียนและชุมชนอย่างแท้จริง

2.7 ผู้บริหารมีความเห็นว่า ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยมากตามลำดับ คือ การใช้สื่อการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดหาหรือจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในและนอกสถานศึกษา การสร้างสภาพแวดล้อมให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน และการจัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียนและสำหรับเสริมความรู้ของครูผู้สอน

2.8 ครูผู้สอนมีความเห็นว่า ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยมากตามลำดับ คือ การใช้สื่อการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดหาหรือจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในและนอกสถานศึกษา การสร้างสภาพแวดล้อมให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน และการจัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียนและสำหรับเสริมความรู้ของครูผู้สอน

2.9 ผู้บริหารมีความเห็นว่า ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ โดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่ากิจกรรมอื่น 3 ลำดับแรก คือ ครูได้นำเนื้อหาสาระในหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนจริง ผู้บริหารได้สนับสนุนด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนแก่ครูผู้สอนได้อย่างเหมาะสม การจัดการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ให้แก่ผู้เรียน และบุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจ และการแนะแนวให้กับผู้เรียน

2.10 ครูผู้สอนมีความเห็นว่า ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ โดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่ากิจกรรมอื่น 3 ลำดับแรก คือ ครูได้นำเนื้อหาสาระในหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนจริง การจัดการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ให้แก่ผู้เรียน และบุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจ และการแนะแนวให้กับผู้เรียน

2.11 ผู้บริหารมีความเห็นว่า ด้านการกำกับ นิเทศติดตาม การใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ย

มากกว่ากิจกรรมอื่น 3 ลำดับแรก คือ มีโครงสร้างการนิเทศการสอนอย่างชัดเจน ผู้บริหารมีการสร้างแรงจูงใจ กำกับให้ครูผู้สอนนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างแท้จริง การบันทึกการนิเทศทุกครั้ง ทั้งในชั้นเรียนและของผู้บริหาร และให้ครูมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในโรงเรียนโดยการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในเป็นต้น

2.12 ครูผู้สอนมีความเห็นว่า ด้านการกำกับ นิเทศติดตาม การใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่ากิจกรรมอื่น 3 ลำดับแรก คือ การบันทึกการนิเทศทุกครั้ง ทั้งในชั้นเรียนและของผู้บริหาร ผู้บริหารและครูผู้สอนร่วมกันสรุปผลการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร และได้เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำกับ นิเทศ ติดตาม การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน

2.13 ผู้บริหารมีความเห็นว่า ด้านการประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า มีสภาพปัญหาเรียงตามลำดับ คือ ได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดเห็นต่อเนื้อหาและการนำหลักสูตรไปใช้อย่างตรงไปตรงมา ได้เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้สะท้อนความคิดเห็นต่อการนำหลักสูตรไปใช้อย่างตรงไปตรงมา และได้เปิดโอกาสให้ชุมชน/ผู้ปกครอง/คณะกรรมการสถานศึกษาได้แสดงความคิดเห็นต่อการนำหลักสูตรไปใช้อย่างตรงไปตรงมา

2.14 ครูผู้สอนมีความเห็นว่า ด้านการประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า มีสภาพปัญหาเรียงตามลำดับ คือ ได้เปิดโอกาสให้ชุมชน/ผู้ปกครอง/คณะกรรมการสถานศึกษาได้แสดงความคิดเห็นต่อการนำหลักสูตรไปใช้อย่างตรงไปตรงมา และได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดเห็นต่อเนื้อหาและการนำหลักสูตรไปใช้อย่างตรงไปตรงมา

2.15 ผู้บริหารมีความเห็นว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตร โดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า มีสภาพปัญหาเรียงตามลำดับ คือ โรงเรียนได้รวบรวมและนำข้อคิดเห็นของครูผู้สอน ผู้เรียน ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษามาใช้เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาจริง และโรงเรียนได้นำข้อคิดเห็นต่าง ๆ จากผู้เกี่ยวข้องมาใช้เป็นฐานในการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสถานการณ์จริง

2.16 ครูผู้สอนมีความเห็นว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตร โดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า มีสภาพปัญหาเรียงตามลำดับ คือ โรงเรียนได้นำข้อคิดเห็นต่าง ๆ จากผู้เกี่ยวข้องมาใช้เป็นฐานในการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสถานการณ์จริง และโรงเรียนได้รวบรวมและนำข้อคิดเห็นของครูผู้สอน

ผู้เรียน ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษามาใช้เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาจริง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาในครั้งนี้มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย คือ

ด้านการเตรียมความพร้อมก่อนจัดทำหลักสูตร ส่วนที่เป็นปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูง คือ การจัดเตรียมงบประมาณหรือปัจจัยสนับสนุนอื่นๆเพื่อจัดทำหลักสูตร ซึ่งงบประมาณ และปัจจัยอื่น ๆ ที่จะ ช่วยส่งเสริม สนับสนุน การจัดเตรียมความพร้อมและการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุผลได้ ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของ จันทร์ศรี ภักดีวงศ์ (2538) พบว่า ในการจัดการศึกษาจะต้องให้การสนับสนุนทั้งทาง ด้านวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอแก่ความต้องการ เพื่อการจัดกิจกรรมจะได้ตรงตามเป้าหมาย และนโยบายที่วางไว้ เช่นเดียวกับ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2535 : 63) ได้ กำหนด แนวทางการบริหารหลักสูตรไว้ว่า จะต้องส่งเสริม สนับสนุนปัจจัยที่จำเป็นในการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด ส่วนในด้านการศึกษาถึงสภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนร่วมกับชุมชน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำ และใช้หลักสูตรสถานศึกษา ผู้ศึกษาเห็นว่า มีความสำคัญมาก ที่จะทำให้ทุกฝ่ายได้ตระหนัก มีความเข้าใจและเห็นความสำคัญของหลักสูตร ซึ่ง กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2544 : 4-6) ได้กำหนดแนวทางในการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาว่าจะต้องสร้างความตระหนักให้บุคลากร โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา ในขณะเดียวกัน อุทัยบุญประเสริฐ (2543 : 5) กล่าวไว้ว่า การบริหารจัดการจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้มีส่วนร่วมในการบริหาร ตัดสินใจ และร่วมกันจัดการศึกษา ทั้งครู ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่า และตัวแทนนักเรียน การที่บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และจะร่วมกันรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น ทำนองเดียวกับ วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ (2544) กล่าวว่า การจัดการศึกษาควรให้ประชาชนและสังคมเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา ทุกเพศ ทุกวัย และทุกสถานะของสังคม ซึ่งทำให้เขาเหล่านั้น เข้าใจบทบาทของการมีส่วนร่วม และจิตพิสัย เชื้อรัตนพงษ์ (2539 : 142 - 143) กล่าวว่า ควรศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรให้กระจ่าง เพื่อจะได้วางแผนในการเตรียมการดำเนินการใช้หลักสูตร การจัดเตรียมบุคลากรในวิธีการต่าง ๆ

เช่นการประชุมชี้แจง การฝึกอบรม สัมมนา เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องหลักสูตร และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ตลอดจนสนับสนุนให้บุคลากรมีโอกาสไปฝึกอบรม ศึกษาดูงานที่จัดโดยหน่วยงานต่าง ๆ

ด้านการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา ในภาพรวมมีระดับปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง คือ มีการศึกษาแยกแยะข้อมูล แต่ละประเภทเพื่อนำมาใช้ในการจัดทำหลักสูตร ซึ่งในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษานั้นนับว่าเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ตลอดจนการนำความรู้ไปพัฒนาตนเอง ให้มีทักษะกระบวนการต่าง ๆ จะเห็นได้ว่าหลักสูตรสถานศึกษาช่วยพัฒนาผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน สามารถชี้แนะให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ได้พยายามจัดมวลประสบการณ์ ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเอง ให้มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา สถานศึกษาจำเป็นต้องกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย เพื่อมองอนาคต และสังคมรอบ ๆ ด้านที่มีการเปลี่ยนแปลง สถานศึกษาจะต้องปรับตัว และปรับหลักสูตรให้ทันต่อเหตุการณ์ จึงจะพัฒนาผู้เรียนให้เหมาะสมกับยุคสมัย สำหรับการบูรณาการเทคนิคการสอน และกระบวนการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้เดียวกันและข้ามสาระมาไว้ในขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูจะต้องมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการกระตุ้นที่หลากหลาย เพื่อจะได้พัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพ ซึ่งกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2544 : 33) ได้กำหนดหลักการเกี่ยวกับการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งส่งเสริมหลักความสามารถที่มีอยู่ในตัวของผู้เรียนแต่ละคนให้ได้รับการพัฒนาให้เจริญเติบโตเต็มตามศักยภาพ การจัดการเรียนรู้ จึงเป็นกระบวนการบูรณาการและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และอยู่บนพื้นฐานที่ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถ และสามารถเรียนรู้ได้หากได้รับการกระตุ้น ส่งเสริมอย่างถูกต้อง และสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ ของผู้เรียนแต่ละคน ก็จะทำให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนา และรับความรู้หลาย ๆ ด้านไปในคราวเดียวกัน โดยการเชื่อมโยงประสบการณ์เข้าด้วยกัน สำหรับปัญหาและข้อเสนอแนะ คือ บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจ ในการจัดทำหลักสูตรยังไม่ชัดเจน ซึ่งในการจัดทำหลักสูตรนั้น บุคลากรจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ และสถานศึกษาจะต้องมีความพร้อมในด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ให้เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ธวัชชัย เวรรณ (2541) พบว่า การบริหารหลักสูตรผู้บริหารและครูผู้สอนควรศึกษา และทำความเข้าใจ หลักสูตรให้ชัดเจน ทั้งหลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง การวัดและประเมินผล พร้อมทั้งจัดทำเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตร วัสดุ อุปกรณ์ และสื่อที่ใช้ประกอบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และในส่วนของปัญหาด้านบุคลากร ซึ่ง พบว่า บุคลากรมีไม่เพียงพอทำให้การจัดทำหลักสูตรไม่ครบทุกสาระ

และหลักสูตรมีรายวิชาและเนื้อหาสาระมากเกินไป ข้อเสนอแนะ คือ ในการจัดทำสาระหลักสูตรนั้นควรมีผู้ชำนาญด้านหลักสูตรเป็นที่ปรึกษาและชี้แนะแนวทางอย่างต่อเนื่อง ควรจัดบุคลากรให้ครบชั้น และ ควรมีการบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้เนื้อหาวิชาที่สัมพันธ์กันเป็นกลุ่มสาระเดียวกัน

ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตร ในภาพรวม มีระดับปัญหา อยู่ในระดับปานกลาง โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง คือ มีการจัดหาหรือจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในและนอกสถานศึกษา ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545 : 37) กำหนดว่า การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และห้องสมุดสถานศึกษาจำเป็นต้องส่งเสริม สนับสนุนให้มีแหล่งเรียนรู้ นอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มพูนประสบการณ์ และความชำนาญ โดยเฉพาะห้องสมุดนั้นเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญยิ่ง เพราะจะเป็นแหล่งที่รวบรวมองค์ความรู้ต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนโดยตรง ทำนองเดียวกัน ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539 : 142 – 144) กล่าวว่า การบริหารหลักสูตรควรให้ความสำคัญ ในการให้บริการและสนับสนุนการสอนของครูโดยตรง ตลอดจนให้มีการจัดทำ และจัดหา วัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอน และจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ ที่เอื้อต่อการเรียนการสอน สำหรับปัญหาและข้อเสนอแนะ คือ การดำเนินการใช้หลักสูตร ไม่เป็นไปตามแผนและขั้นตอนที่กำหนดไว้ ควรมีภาระหน้าที่หลายด้าน ซึ่งในการวางแผนการการใช้หลักสูตรนั้น โรงเรียนจะต้องมีการจัดทำแผนให้สอดคล้องสภาพปัญหา เพื่อการจัดการเรียนการสอนจะได้เป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน ดังที่พนัส หันนาคินทร์ (2524 : 176) กล่าวไว้ว่า การบริหารหลักสูตรจะต้องมีการจัดระบบการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ มีการวางแผน / โครงการจากสภาพปัจจุบันและปัญหา เพื่อจะได้แก้ปัญหาให้มีน้อยลง จะต้องมีการจัดระบบงานกับคนให้เกิดผลงาน และ สุมิตร คุณากร (2523 : 33) กล่าวว่า ภารกิจสำคัญของการวางแผนการใช้หลักสูตร คือ การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา ความต้องการ การศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อรวบรวมข้อมูลในการวางแผน โดยจะต้องศึกษาปัญหาของผู้เรียน ปัญหาของผู้สอน ศึกษาความต้องการของชุมชนหรือสังคม ในการปฏิบัติตามแผนต้องดำเนินการตามขั้นตอน

ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ โดยภาพมีปัญหารวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ให้แก่ผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด การจัดกระบวนการเรียนรู้ควรมีกระบวนการที่หลากหลายโดยมุ่งเน้นการพัฒนาทางด้านร่างกาย ทางด้านสติปัญญา ของผู้เรียนครบทุกด้าน และการกำหนดแผนงาน / โครงการ / กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนส่งเสริมและตอบสนองจุดเน้นของสถานศึกษาการกระตุ้นให้ครูเอาใจใส่ต่อ

การเรียนการสอน การส่งเสริมให้ครูนำหลักสูตรไปใช้อย่างถูกต้อง ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ (2545 : 32) ได้กำหนดแนวทางการบริหารหลักสูตรไว้ว่า
การจัดการเรียนการสอนมีกระบวนการที่หลากหลาย ผู้สอนต้องคำนึงถึงพัฒนาการทางด้านร่างกาย
และสติปัญญา วิธีการเรียนรู้ ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียนเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง
ดังนั้นในการจัดการเรียนรู้เน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริงและยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
เช่นเดียวกับ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2535 : 63) ได้เสนอว่า การบริหารหลักสูตร
นั้น ผู้ทำหน้าที่ในการบริหารหลักสูตร จะต้องกำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติเพื่อให้เกิดแนวทาง
ปฏิบัติให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ของสถานศึกษาและสภาพแวดล้อม กำหนดโครงการกิจกรรม
เพื่อส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอน ทำนองเดียวกับผลการศึกษาของ เทอดชาติ ชัยพงษ์ (2540)
พบว่า การนำหลักสูตรไปใช้ ต้องให้ความสำคัญในการปฏิบัติตามแผนงาน / โครงการ ตามที่วาง
ไว้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรจัดตามแผนที่วางไว้ โดยยึดหลักผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
เน้นกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย

ด้านการกำกับ นิเทศ ติดตาม ในภาพรวมปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยรายการที่มี
ค่าเฉลี่ยระดับปัญหา สูงสุด คือ ได้เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ กำกับ นิเทศ
ติดตาม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน ซึ่งในการจัดการศึกษานั้น โรงเรียนจะต้อง
ให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้ชุมชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมในการบริหารและตัดสินใจเพื่อจะ
ให้การศึกษาเป็นไปตามความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ดังที่ วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ (2544) กล่าว
ไว้ว่า การบริหารจัดการศึกษาจะต้องให้ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเพราะถือว่าเป็นผู้ที่
มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาโดยตรง มีอำนาจร่วมกันคิด และร่วมประเมิน เพื่อ
ประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน สำหรับปัญหาและข้อเสนอแนะ คือโรงเรียนหรือ
ผู้บริหารขาดการกำกับ นิเทศ ติดตาม อย่างต่อเนื่อง และควรมีเครื่องมือที่ชัดเจน ผู้ศึกษาเห็นว่า
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนนั้นหากผู้บริหารมิได้มีการ กำกับ นิเทศ ติดตาม
จะทำให้ไม่สามารถที่จะรับทราบความสำเร็จของงานได้ การกำกับ นิเทศ ติดตาม จึงมีส่วนสำคัญ
ในการบริหารจัดการหลักสูตร ซึ่ง ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539 : 142-144) กล่าวว่า ผู้บริหาร
จะต้องมีบทบาทในการ กำกับ นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ โดย
ใช้เทคนิค วิธีการ และเครื่องมือ ที่เหมาะสมเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์
ที่วางไว้ ให้ขวัญ และกำลังใจ ตลอดจนส่งเสริมความก้าวหน้าในหน้าที่การงานอย่างเหมาะสม
และยุติธรรมโดยยึดระบบคุณธรรมเป็นสำคัญ

ด้านการประเมินการใช้หลักสูตร พบว่า มีระดับปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับ
ปานกลาง โดยรายการที่ค่าเฉลี่ยระดับปัญหา สูงสุด คือ ได้เปิดโอกาสให้ชุมชน / ผู้ปกครอง /

คณะกรรมการสถานศึกษาได้แสดงความคิดเห็นต่อการนำหลักสูตรไปใช้อย่างตรงไปตรงมา ซึ่งตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาชุมชนนับว่ามีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษา หากชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมแล้วจะต้องให้เขาได้รับทราบผลของการดำเนินงาน การใช้หลักสูตรของสถานศึกษา ดังที่ วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ (2544) กล่าวว่าการบริหารจัดการศึกษา ต้องสนอง และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมากที่สุด โดยการจัดการศึกษาต้องเปิดโอกาสให้ประชาชน องค์กร หน่วยงานในท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และสาระของหลักสูตรต้องสอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชน และสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สำหรับปัญหา คือ คู่มือ เอกสาร หนังสือ ตำรา ที่จำเป็นในการค้นคว้า และใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนมี ไม่เพียงพอ และ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการหลักสูตร แต่ยังขาดความรู้ความเข้าใจใน บทบาทของตนเอง ส่วนข้อเสนอแนะ คือ ให้ภาครัฐสนับสนุนด้านเอกสารต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และให้ความรู้ในเรื่องบทบาทและหน้าที่แก่คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนที่มีส่วน เกี่ยวข้อง ควรมีการประชุม สัมมนา ปรึกษาหารือ ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อจะได้หาแนวทางในการดำเนินงานและแก้ไขปัญหา ซึ่ง ชูศรี สุวรรณโชติ (2544 : 220) กล่าวว่าในการนำหลักสูตรไปใช้ ให้ได้ผลนั้นต้องมีการรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรทุกชนิดที่มีอยู่ให้พร้อมที่จะนำไปใช้ เช่น ตัวหลักสูตร คู่มือการใช้หลักสูตร คู่มือครู เอกสาร ตำรา แบบเรียน เพื่อจะได้อำนวยความสะดวกให้แก่ครูในการที่จะใช้หาความรู้เพิ่มเติม เช่นเดียวกับ อัมภา บุญช่วย (2537 : 32 - 33) กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียน มีบทบาทอย่างมากที่จะจัดให้มีและจัดทำเอกสารหลักสูตรที่ครูจะต้องใช้ในโรงเรียน เช่น หลักสูตร แผนการสอน หนังสือเรียน คู่มือหนังสือเรียน หนังสือเสริมการอ่านประกอบ เพื่อการบริหารหลักสูตรจะได้ผลบรรลุจุดประสงค์ อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านการพัฒนาหลักสูตร พบว่า มีระดับปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยระดับปัญหา สูงสุด คือโรงเรียนได้รวบรวมและนำข้อคิดเห็นของครูผู้สอน ผู้เรียน ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษามาใช้เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตร จากผลการศึกษาของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 85) ได้วิจัยเรื่องการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา พบว่า ปัญหาในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา คือ ครูมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรไม่ชัดเจน มีภาระงานพิเศษมาก และขาดแคลนครู โดยเฉพาะวิชาหลัก ได้แก่ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ขาดผู้นิเทศที่มีความรู้ความชำนาญ และประสบการณ์ในการนิเทศ ครูไม่เข้าใจสาระการเรียนรู้ การจัดทำแผนบูรณาการ วิธีการวัดและประเมินผล การจัดกิจกรรมยังไม่หลากหลาย และนักเรียนไม่ได้เลือกตาม

ความสนใจ และผลการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำพูน เขต 1 (2546: 42) พบว่า ปัญหา และอุปสรรคในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษามีในบางเรื่อง ครู ยังมีความเข้าใจคลาดเคลื่อน และยังไม่เข้าใจกระบวนการพัฒนาหลักสูตรในบางเรื่อง และครูมีภาระงานหลายด้าน และควรสนับสนุนส่งเสริมให้โรงเรียนมีการประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษาเป็นระยะ ๆ และนำผลจากการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างครบวงจรประกันคุณภาพ (PDCA) ส่วนข้อเสนอแนะ ในการแก้ปัญหาด้านการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา คือ ควรพัฒนาครูในการจัดทำหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ควรจัดคาบเวลาว่างให้ตรงกันหรือดำเนินการในช่วงปิดภาคเรียน ควรมีการประชุมผู้ปกครองเพื่อสร้างความเข้าใจในหลักสูตรสถานศึกษา และการมีส่วนร่วม ควรบูรณาการเรียนการสอนเนื้อหาวิชาที่สัมพันธ์กันเป็นกลุ่มสาระเดียวกัน และควรมีการนิเทศบ่อย ๆ

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการวิจัย ปัญหาและแนวทางการปรับปรุงการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ทำให้ทราบแนวทางที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

1. สถานศึกษาควรมี การวางแผนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านงบประมาณอย่างเพียงพอ
2. สถานศึกษาควรกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามความต้องการของท้องถิ่นและชุมชน ตลอดจนการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
3. สถานศึกษาควรมี การจัดแหล่งเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในและนอกสถานศึกษา สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียนและเสริมความรู้ให้แก่ครู
4. สถานศึกษาควรมี การกำกับ นิเทศ ติดตาม การใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่องมีเครื่องมือที่ชัดเจน เพื่อนำข้อมูลที่ ได้มาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาต่อไป

5. สถานศึกษาควรมีการตรวจสอบและรายงานผลการบริหารจัดการหลักสูตร สถานศึกษาสู่สาธารณชนและหน่วยงานอื่น เพื่อเผยแพร่และแลกเปลี่ยนนวัตกรรมในการพัฒนา ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา

6. สถานศึกษาควรให้ความสำคัญและส่งเสริม สนับสนุนให้มีการบริหารจัดการหลักสูตร สถานศึกษา อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบตามกระบวนการบริหารงานคุณภาพ (PDCA)

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาต่อไป
2. ควรมีการเก็บข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อจะได้ข้อมูลเพิ่มเติมที่นอกเหนือจาก แบบสอบถาม